

Тема на урока: Да се изправим срещу кибертормоза

Цели на урока: Учениците да:

- да се запознаят с понятието кибертормоз и характеристиките му;
- са уверени, че могат да се справят с трудни задачи и ситуации на кибертормоз;
- определят жертва на кибертормоз;
- търсят правилни начини за справяне с кибертормоза;
- умеят да решават казуси.

Възрастова група: 12 -14 годишни

Място на урока: класната стая

Помощни материали: маркери, постери, листи А4, топка.

Време	Дейности по урока
20 сек.	Учител: Въвежда класа в темата.
3мин.	Дейност 1 Учител и ученици: Учениците се нареждат един до друг в кръг. Учителят застава до един от тях и задава въпрос към класа: „ <i>Какво е тормоз?</i> ”. На случаен принцип подхвърля топка към ученик, който трябва да продължи изречението „ <i>Тормоз е ...</i> ”. По свой избор ученикът подава топката към друг съученик, който също споделя мнението си. Топката трябва да обходи всички участници. Учител: Обобщава чутата информация и съобщава определението за тормоз и неговите характеристики.
5 мин.	<p>Тормоз е умишлено причиняване на силна физическа и/или психическа болка на някого чрез повтаряеми действия от страна на някой друг, който е физически, социално, икономически или по друг начин по-силен и който по този начин злоупотребява със своята позиция. Тормозеният може да получи временни или трайни травми, физически, емоционални и/или психически вследствие на тормоза. Основното, което е характерно за тормоза е, че той има характера на повтаряемост, тоест той не се характеризира от единични или изолирани действия. Дори и когато се касае за единичен случай, характерното за тормоза е че той е съвкупност от множество действия, представляващи заплаха, причиняващи уплах, страдание и т.н.</p> <p>Например училищният тормоз в България се нарича още булинг. Булингът в училище е "явление, при което едно дете (или група деца) наранява, унижава или плаши друго дете целенасочено отново и отново. Това може да се случва по много начини:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Бутане, блъскане • Препъване • Ритане • Удряне, шамаросване • Подхвърляне на расистки, сексистки и фанатични забележки • Наричане с прякори • Изнудване • Правене на иронични забележки • Отправяне на заплахи • Щипане • Разпространяване на слухове и лъжи • Кражба или унищожаване на нечий вещи • Изпращане на груби имейли или бележки • Измъчване, тормоз • Злоупотреба с профила на личността във виртуалното пространство"

3 мин.	<p>Учителят представя основните групи тормоз.</p> <p>Видове тормоз:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Физически – удряне, блъскане, ритане, ...</i> • <i>Вербален – подигравки, подмятане, заплахи, ...</i> • <i>Психологически – изнудване, кражба, повреждане на лични вещи,...</i> • <i>Социален – изолация, игнориране, изключване от игри и други дейности,...</i> • Кибертормоз - <i>(тук терминът се използва като синоним на кибербулинг - малтретиране в киберпространството, електронен тормоз и.т.н.) се отнася съзнателната обида, заплашване, или тормоз чрез други съвременни средства за комуникация - обикновено за по-дълъг период от време.</i> <p>Ученици: Дават пример към всяка група тормоз или само за кибертормоз. Например:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Кибертормоза е всяка злонамерена публикация в интернет, фейс, скайп или мобилно съобщение, целяща да урони достойнството на човек. - Кибертормоз се извършва или в интернет (например чрез електронна поща, незабавни съобщения, в социалните мрежи, чрез клипове в различни портали) или по телефона (например чрез SMS или досадни обаждания). Често виновника действа анонимно. <p>Учител: Съобщава темата на класа и я записва на бялата дъска.</p>
6 мин.	<p>Дейност 2</p> <p>На случаен принцип учениците се разделят на четири отбора.</p> <p>Учител: Раздава на всеки от отборите по един казус за дискусия. Учителят дава указания за работа в екип. Определя времето за работа.</p> <p>Примерни казуси:</p> <p style="text-align: center;"><i>Моля, отговорете на поставеният въпрос. Дайте предложение за други решения.</i></p> <p style="text-align: center;">Казус №1</p> <p>Ива и Дора са се запознали в интернет и вече няколко дни разговарят. Дора е разказала на Ива много неща за себе си – къде живее, на колко години е, в кое училище учи и е изпратила своя снимка. Дора пита Ива на колко години е и в кой град живее.</p> <p style="text-align: center;"><i>Безопасно ли е Ива да и отговори? Защо? Може ли някое от момичетата да стане жертва на кибертормоз? Дайте обоснован отговор.</i></p> <p style="text-align: center;">Казус №2</p> <p>Павлин получава съобщение че е избран на случаен принцип и печели безплатен MacBook. Той не си спомня да е участвал в някакъв конкурс, но много се радва на късмета си. Ще получи печалбата си, ако изпрати адреса и телефонния си номер. Доставка е с куриерска служба до дома му.</p> <p style="text-align: center;"><i>Трябва ли Павлин да се съгласи да даде тази информация? Защо? Може ли да стане жертва на кибертормоз? Дайте обоснован отговор.</i></p>

Казус №3

Тодор и Петър работят по общ проект за домашна работа. Петър иска да изпрати на Тодор събраните от него материали, но е пропуснал да поиска имейла му. Петър не може да се свърже с Тодор по телефона, но се свързва с приятелката му Станислава и я моли да му даде имейла на Тодор.

Да му го каже ли Станислава? Защо? Може ли някое от момчетата да стане жертва на кибертормоз? Дайте обоснован отговор.

Казус №4

Иван общува по Скайп с нов приятел, когото е срещнал в Интернет. Приятелят го пита за телефонния му номер, за да му съобщи по-късно нещо важно.

Добре ли е Иван да му го даде? Защо? Може ли да стане жертва на кибертормоз? Дайте обоснован отговор.

Допълнителен казус №5

Вече пет месеца Соня и Дарина са приятелки в Интернет, където са се запознали. Разбрали са се, че са на една и съща възраст, имат еднакви интереси и живеят в един и същи квартал. Соня предлага да се срещнат и да се разходят в парка.

Да се съгласи ли Дарина? Защо? Може ли някое от момичетата да стане жертва на кибертормоз? Дайте обоснован отговор.

12 мин.

Ученици: Учениците се запознават с казуса и в рамките на 6 минути обсъждат и записват върху постер своите отговори. Ученик от отбора представя пред останалите участници записаните решения. Дава се възможност на участници от другите отбори да изкажат мнение по разглеждания казус.

5 мин.

Дейност 3

Учител: Разяснява на отборите следващата задача. Правила, които трябва да се спазват, за да се предпазим от кибертормоз. Всяко правило е напечатано на отделен лист хартия формат А4. Листът с текстът предварително се нарязва на произволен брой части и се поставя в плик. Всеки отбор получава по един плик. В рамките на 5 минути участниците трябва да сглобят частите и да ги залепят върху свободен лист хартия формат А4 /да подредят пъзел/. Трябва да се получи смислов текст.

Правило №1

• *Не отговаряйте – дори да мислите, че това е правилно за момента, не започвайте разговор и не отговаряйте на съобщенията на хора, които ви тормозят. Авторите на такива съобщения искат да знаят,*

че са ви притеснили и разстроили. Възможността да се отегчат и да ви оставят на мира, ако не отговорите, е много голяма.

- Излезте офлайн – ако се почувствате лично засегнати, напомнете си, че може да изключите компютъра и телефона си по всяко време. Напуснете виртуалната реалност и я заменете с истинска за известно време.

Правило №2

- Уведомете вашия мобилен оператор или интернет доставчик – те могат да ограничат текстове, обаждания и онлайн съобщения от определени хора.

- Променете вашите координати за контакт – използвайте ново потребителско име, нова електронна поща, нов мобилен номер и ги споделете само с най-близки приятели. Това не означава, че се предавате или се отказвате от собствения си живот.

Правило №3

- Кажете на някого – ако ви притеснява, не го премълчавайте. Говорете с някого за това. Ако сте притеснени, че родителите ви няма да ви разберат, споделете притесненията си с приятел, учител или доброволец, на когото можете да имате доверие. Потърсете повече информация за подобни ситуации.

- Уведомете властите – ако съобщенията съдържат заплахи или по някаква друга причина сериозно са ви притеснили, уведомете властите. Отправянето на заплахи е противозаконно и властите могат да сложат край на това. Част от техните функции е да ви защитят и те определено знаят как се противодейства в ситуация като вашата.

Правило №4

- Пазете запис – не е нужно да четете съобщенията, но пазете техен запис с дата и час. Той може да послужи като доказателство, ако ви потрѣбва, и може да помогне на властите да разберат откъде идват съобщенията.

- Веднага ще казвам на родителите ми, ако попадна на информация, която ме смуцава. Мога да подам сигнал за нея на адрес <http://web112.net>

Внимание: Ако попаднете на проблеми и информация, касаеща Интернет заплахи и измами, Незаконен хазарт, Интелектуална собственост, Детска порнография, Хакерски атаки или Кибер тормоз, не забравяйте да подадете сигнал за извършено компютърно престъпление, чрез страницата на сектор „Компютърни престъпления, интелектуална собственост, и хазарт“ при ГЛАВНА ДИРЕКЦИЯ за БОРБА с ОРГАНИЗИРАНАТА ПРЕСТЪПНОСТ - МВР.

6 мин.	<p>Ученици: Представител от всеки отбор прочита на останалите ученици правилото, което се е получило. Правилата се залепят на бялата дъска или на предназначено място в класната стая за табла.</p> <p>Учител: Обобщава правилата. Подпомага дейността на учениците, като ги насочва към правилното получаване на смислов текст.</p>
	<p>Учител: Раздава лист на всеки ученик да го попълни. Закрива урокът.</p> <div style="text-align: center; margin: 20px 0;"> </div> <p>Ученици: Всеки ученик трябва да попълни листа и да го върне на учителя до края на учебните занятия за деня.</p>